

Mnenje Odbora regij – Revidirana strategija EU za regijo Baltskega morja

(2012/C 391/03)

ODBOR REGIJ

- poudarja, da je strategija EU za regijo Baltskega morja dobra osnova za preskušanje, do katere mere lahko posebna strategija za širšo geografsko makroregijo dejansko poveča konkurenčnost EU ter podkrepi pametno, trajnostno in vključujočo rast;
- pozdravlja prizadevanja za večjo uskladitev revidiranih ciljev strategije EU za regijo Baltskega morja – rešiti morje, povezati regijo in povečati blaginjo – s cilji strategije Evropa 2020;
- poudarja, da morajo za krepitev gospodarske kohezije in konkurenčnosti obstajati tesnejše vezi med zainteresiranimi stranmi s področja raziskav, inovacij in industrije. Regije in univerze bi morale v vsej makroregiji Baltskega morja sodelovati in tako oblikovati model za mreže pametne specializacije;
- meni, da je treba še naprej namenjati pozornost spodbujanju pobud za trajnostni razvoj ter predlaganju večjega števila ukrepov, s katerimi bi spodbujali zaposlenost in pridobivanje znanja, pa tudi blaginjo in vključenost;
- poudarja, da je kljub temu, da je strategija EU za regijo Baltskega morja notranja strategija EU, sodelovanje z državami izven EU in zlasti Rusijo ključnega pomena za uspeh strategije;
- poudarja, da bi bilo treba strukture severne razsežnosti uporabiti kolikor se da v okviru tesnejšega sodelovanja med EU in Rusijo v regiji Baltskega morja;
- je zaskrbljen zaradi pomanjkanja prepoznavnosti občin in regij pri izvajanju strategije, zato predlaga, da se tako v strategiji kot v revidiranem akcijskem načrtu izrecno navede, da je treba pri izvajanju upoštevati načelo upravljanja na več ravneh;
- poudarja, da morajo politične zainteresirane strani pokazati jasno zavezanost in prevzeti vodilno vlogo, če naj bi se dosegel napredek pri izvajanju strategije v vseh sodelujočih državah;
- izpostavlja, da je treba pojasniti prispevek nacionalnih programov strukturnih skladov k izvajanju strategije EU za regijo Baltskega morja in pri tem upoštevati razlike med regijami znotraj držav članic ter njihove razvojne potrebe.

Poročevalka	Pauliina HAIJANEN (FI/EPP), članica izvršilnega odbora mestnega sveta Laitila
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o Strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja
	COM(2012) 128 final

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

1. pozdravlja sporočilo Komisije z dne 23. marca 2012 ter kot korak v pravo smer razume ukrepe iz tega sporočila, in sicer izboljšanje osredotočenja strategije EU za regijo Baltskega morja, uskladitev politik in financiranja, pojasnitev odgovornosti različnih akterjev in izboljšanje komunikacije;

2. izpostavlja, da si strategija EU za regijo Baltskega morja prizadeva izboljšati usklajevanje in skladnost politik med regijami na območju, da bi rešili skupne probleme, s katerimi se sooča regija Baltskega morja, ter povečali njeno blaginjo na trajnosten način. Strategija obravnava vprašanja, ki jih posamezne regije in države članice ne morejo rešiti same. Eden od ključnih dejavnikov je sodelovanje in usklajeno ukrepanje med državami članicami, regijami in občinami makroregij, EU, organizacijami celotne baltske regije, institucijami financiranja in nevladnimi organi;

3. opozarja, da je v mnenju Odbora regij o vlogi lokalnih in regionalnih oblasti pri doseganju ciljev strategije Evropa 2020 (CdR 72/2011 fin) izpostavljen potencial regije Baltskega morja, da postane evropski pionir;

4. poudarja, da je strategija EU za regijo Baltskega morja kot prva celovita makroregionalna strategija dobra osnova za preskušanje, do katere mere lahko posebna strategija za širšo geografsko makroregijo dejansko poveča konkurenčnost EU ter podkrepi pametno, trajnostno in vključujočo rast. Te izkušnje morajo imeti dejavno vlogo zlasti v razpravi o evropski kohezijski politiki, pri čemer je treba upoštevati naslednje programsko obdobje;

5. opozarja na stališče Evropske komisije, da izvajanje makroregionalnih strategij ne sme pomeniti nobenih novih predpisov, nobenih novih institucij in nobenih dodatnih sredstev. Vendar Odbor poudarja, da bi bilo treba hkrati upoštevati tudi načelo "trikratnega da": skupaj dogovorjena uporaba in nadzor veljavnih predpisov v makroregiji; vzpostavitev platforme, mreže ali teritorialnih grozdov regionalnih in lokalnih oblasti ter držav članic ob vključevanju zainteresiranih strani, za katero bi bili odgovorni organi Unije; ter usklajena uporaba razpoložljivih finančnih virov Unije pri pripravi in izvajanju makroregionalnih strategij.

ODBOR REGIJ

Povezave med pristopom, ki temelji na makroregionalni strategiji, in cilji strategije Evropa 2020

6. pozdravlja prizadevanja za večjo uskladitev ciljev strategije EU za regijo Baltskega morja s cilji strategije Evropa 2020. Trije splošni cilji strategije iz sporočila, in sicer rešiti morje, povezati regijo in povečati blaginjo, se dobro povezujejo s cilji strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Poleg tega je s stališča izvajanja strategije Evropa 2020 ključnega pomena poudariti tesnejše regionalno sodelovanje na področju inovacij;

7. ugotavlja, da je pretvorba vodilnih pobud strategije Evropa 2020 v konkretne ukrepe pomembna za izvajanje strategije EU za regijo Baltskega morja. Med vodilnimi pobudami strategije Evropa 2020 je treba posebno pozornost nameniti *digitalni agendi* in *Uniji inovacij*, saj posodobljeni akcijski načrt daje večji poudarek spodbujanju njenih ciljev v regiji Baltskega morja. Strategija EU za regijo Baltskega morja in mreže sodelovanja, ki delujejo v tej regiji, zagotavljajo odlično osnovo za oblikovanje regionalnih raziskovalnih in inovacijskih strategij za pametno specializacijo;

8. spodbuja države članice ter akterje na lokalni in regionalni ravni, naj proučijo, kako je mogoče uresničiti posodobljeni cilj strategije EU za regijo Baltskega morja – ustvarjanje blaginje – s konkretnimi ukrepi sodelovanja. V prihodnjem akcijskem načrtu morajo biti jasno navedeni ukrepi za povečevanje zaposlenosti in več strokovnega znanja ter za izboljšanje blaginje in udeležbe. Akcijski načrt doslej vsebuje le malo povezav s projekti v okviru vodilnih pobud strategije Evropa 2020 na teh področjih;

9. meni, da bi bilo treba pri izvajanju strategije EU za regijo Baltskega morja upoštevati prednostno nalogo "vključujoče rasti – utrjevanja gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki omogoča ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo" iz strategije Evropa 2020, saj še zmeraj obstajajo velike razlike v blaginji in gospodarski uspešnosti med regijami Baltskega morja. Še naprej je treba pozornost namenjati spodbujanju ukrepov za izboljšanje okolja in podpori vodilnih pobud za trajnostni razvoj;

10. poudarja, da bo v prihodnosti pomembneje obravnavati sinergije med različnimi programi financiranja, da se dosežejo cilji strategije Evropa 2020. Kar zadeva prihodnji program Obzorje 2020, ki je namenjen raziskavam in inovacijam, bi bilo treba zagotoviti tesno in celovito usklajevanje z instrumenti

kohezijske politike, ki jih uporabljajo države članice v regiji Baltskega morja, da se poudari regionalni vidik, regije pa spodbudijo k povečanju njihove raziskovalne in inovacijske dejavnosti;

11. želi poudariti, da strategija EU za regijo Baltskega morja lokalni in regionalni ravni ponuja nove priložnosti za okrepitev regionalne konkurenčnosti in inovacijskega potenciala ter za spodbujanje regionalne pametne specializacije. Zato bi morale regije in univerze v vsej makroregiji Baltskega morja sodelovati in tako oblikovati model za mreže pametne specializacije, pri čemer se je treba osredotočiti na temeljna vprašanja in dejavnosti posameznih regij ter doseganje odličnosti in kritične mase z mreženjem. Tukaj sta odločilnega pomena razvoj in okrepitev inovacijskih sistemov trojne spirale in četverne spirale v sodelovanju z akademskimi krogi, javnim sektorjem in državljani regije Baltskega morja;

12. predlaga, da države članice EU v regiji Baltskega morja spodbujajo raziskovalne centre k osredotočanju na področja raziskav, ki podpirajo pametno specializacijo v njihovi regiji, in k izmenjevanju strokovnega znanja v okviru mreže za sodelovanje v regiji Baltskega morja. K udeležbi pri tem sodelovanju na področju raziskav bi bilo treba spodbujati tudi države, ki niso članice EU, a mejijo na to regijo, in sicer med drugim pri vprašanjih okolja in energije, ki zadevajo skupno povodje;

13. želi poudariti, da morajo za krepitev gospodarske kohezije in konkurenčnosti obstajati tesnejše vezi med zainteresiranimi stranmi s področja raziskav, inovacij in industrije. Podjetja in industrija ter univerze morajo imeti priložnost dejavnije sodelovati pri delu, povezanem s strategijo;

14. priporoča, da se okrepijo inovacije in sodelovanje med grozdi med EU in državami izven EU ter spodbudi sodelovanje na področju trženja v regiji Baltskega morja, da bi okrepili turizem in naložbe iz držav izven EU. Ti ukrepi skupaj z močno okoljsko razsežnostjo strategije predstavljajo učinkovit korak v smeri uresničitve ciljev strategije Evropa 2020 v regiji Baltskega morja;

15. poudarja, da bi morale glede na navedeno države v regiji Baltskega morja ta vprašanja obravnavati v svojih nacionalnih programih reform in da bi morale biti lokalne in regionalne oblasti tesno vpletene v to pripravljalno delo;

16. ugotavlja, da je glavni cilj strategije EU za regijo Baltskega morja očistiti to najbolj onesnaženo morje v Evropi oziroma izboljšati njegovo stanje, pri čemer je treba zagotoviti usklajen družbeni in gospodarski razvoj obmejnih regij znotraj in zunaj EU.

ODBOR REGIJ

Pomen zunanje razsežnosti strategije in sodelovanja

17. poudarja, da je kljub temu, da je to notranja strategija EU, sodelovanje z državami izven EU in zlasti Rusijo ključnega pomena za uspeh strategije;

18. želi izpostaviti, da je Rusija leta 2011 na zvezni ravni odobrila *strategijo za socialni in gospodarski razvoj severozahodnega okrožja Rusije do leta 2020*. Strategija za severozahodno Rusijo določa cilje za gospodarstvo, infrastrukturo in logistiko te regije. Ta strategija naj bi spodbujala tesnejše strateško sodelovanje med regijo Baltskega morja, ki je v EU, in Rusijo, zlasti na področju okolja, gospodarstva, prometa, energije, turizma in civilne zaštite;

19. poudarja, da bi bilo treba strukture severne razsežnosti uporabiti kolikor se da v okviru tesnejšega sodelovanja med EU in Rusijo v regiji Baltskega morja. Politika severne razsežnosti obravnava severno regijo kot eno entiteto, da bi tako okrepila usklajevanja med različnimi mehanizmi sodelovanja v regiji Baltskega in Barentsovega morja;

20. pozdravlja in podpira konkretne ukrepe, sprejete na lokalni in regionalni ravni, za razvoj praktičnega sodelovanja, zlasti z mestom Sankt Peterburg in regijo Leningrad. Dober primer takšnega pristopa od spodaj navzgor je t. i. proces iz Turkuja, ki je skupna pobuda med mestom Turku, jugozahodno regijo Finske ter mestoma Hamburg in Sankt Peterburg.

ODBOR REGIJ

Upravljanje na več ravneh in vloga občin in regij pri izvajanju strategije

21. pozdravlja dejstvo, da sporočilo Komisije pri določitvi vlog in odgovornosti ključnih zainteresiranih strani (nacionalnih kontaktnih točk, koordinatorjev prednostnih področij, vodij horizontalnih ukrepov in vodij vodilnih projektov) upošteva stališča o krepitvi prožnega, vendar ciljno usmerjenega izvajanja in upravljanja strategije, kakor je določeno v mnenju OR za regijo Baltskega morja (CdR 255/2009 fin);

22. meni, da je predlog Komisije za pojasnitev strukture upravljanja strategije in povečanje njene učinkovitosti korak v pravo smer, vendar je zaskrbljen zaradi pomanjkanja prepoznavnosti občin in regij pri izvajanju strategije; zato predlaga, da se tako v strategiji kot v revidiranem akcijskem načrtu izrecno navede, da je treba pri izvajanju upoštevati načelo upravljanja na več ravneh;

23. poudarja, da je uspeh makroregionalnih strategij v Evropi v veliki meri odvisen od zavezanosti in prispevka lokalnih in regionalnih zainteresiranih strani k izpolnjevanju ciljev. Ključnega pomena je tudi sodelovanje zasebnega sektorja. Politične zainteresirane strani morajo pokazati jasno zavezanost in prevzeti vodilno vlogo, če naj bi se dosegel napredek pri izvajanju strategije v vseh sodelujočih državah;

24. izpostavlja, da je še zmeraj potrebno širše sodelovanje lokalnih in regionalnih zainteresiranih strani pri izvajanju strategije za regijo Baltskega morja. To je treba upoštevati ne le pri posodabljanju akcijskega načrta strategije, ampak tudi pri opredeljevanju vloge različnih zainteresiranih strani. Trenutno prihaja na primer veliko vodij horizontalnih ukrepov iz sektor-skih ministrstev ali drugih osrednjih vladnih organov. Zlasti nacionalne kontaktne točke bi morale imeti redne stike z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter organizacijami.

ODBOR REGIJ

Financiranje: sistem spremljanja in ocenjevanja

25. ugotavlja, da so različni programi strukturnih skladov omogočili izvedbo številnih projektov, ki podpirajo strategijo, čeprav strategija EU za regijo Baltskega morja ni bila odobrena, dokler se ni začelo trenutno programsko obdobje EU. Evropski programi teritorialnega sodelovanja, ki so bili izvedeni v regiji Baltskega morja, so bili eden od ključnih virov financiranja pri spodbujanju ukrepov zlasti na lokalni in regionalni ravni;

26. opozarja, da ni instrumentov financiranja, ki bi bili primerni za nadnacionalne projekte z več zainteresiranimi stranmi. Odločitve o financiranju se za vsakega partnerja sprejemajo v različnih trenutkih, kar je lahko problematično, ko se uporabljajo različni viri financiranja, saj se s tem bistveno upočasni izvajanje. Ni nujno, da obstaja kakršno koli usklajevanje odločitev o financiranju, in nekateri partnerji ostanejo brez podpore, kar lahko ovira začetek projekta;

27. meni, da je pomembno, da predlogi uredb, ki jih je Komisija objavila oktobra 2011, zavezujejo države članice k upoštevanju morebitne makroregionalne strategije pri pripravi in izvajanju novih programov strukturnih skladov, ter poudarja, da mora zlasti nov nadnacionalni program za regijo Baltskega morja upoštevati prednostne naloge strategije EU za regijo Baltskega morja. Načrtovanje za naslednje obdobje bi se moralo začeti takoj na začetku leta 2014, da se preprečijo nepotrebne zamude pri tekočem projektnem delu;

28. izpostavlja, da je treba pojasniti prispevek nacionalnih programov strukturnih skladov k izvajanju strategije EU za regijo Baltskega morja in pri tem upoštevati razlike med regijami znotraj držav članic ter njihove razvojne potrebe. Poseben poudarek je treba nameniti regionalni pametni specializaciji v nacionalnih programskih dejavnostih, kar ponuja izjemne priložnosti za doseganje ciljev strategije. Podobno bi sporazum o partnerstvu med državo članico in Evropsko komisijo moral vsebovati tudi sklic na strategijo EU za regijo Baltskega morja;

29. meni, da je pomembno zagotoviti izhodiščno financiranje, kakor je predlagano v sporočilu Komisije, kot sredstvo za spodbujanje sodelovanja pri projektih, saj bi bili na ta način tako lokalne in regionalne zainteresirane strani kot predstavniki organizacij in civilne družbe bolj vključeni v projektne dejavnosti;

30. poudarja, da bo v prihodnje pomembno usmerjati financiranje v smeri neposrednih izvedbenih ukrepov strategije in omogočiti združevanje različnih oblik financiranja. Poleg javnega financiranja je treba spodbujati uporabo storitev, ki jih ponujajo različne institucije financiranja, in pri tem poudariti vlogo zasebnega financiranja. Razviti je treba tehnike, da se lahko več ukrepov mednarodnega sodelovanja vključi v projekte, ki se financirajo v okviru nacionalnih programov strukturnih skladov;

31. pozdravlja kazalnike za spremljanje izvajanja strategije iz sporočila Komisije, vendar poudarja, da mora biti sistem spremljanja in ocenjevanja kar se da enostaven ter temeljiti na kazalnikih, ki lahko realistično prikažejo rezultate, dosežene s sodelovanjem na osnovi strategije. Odbor regij je pripravljen sodelovati v razpravah o oblikovanju in izboru kazalnikov.

ODBOR REGIJ

Spodbujanje komunikacije in vključevanje zainteresiranih strani

32. poudarja, da so za izvajanje makroregionalnih strategij potrebni pregledno sprejemanje odločitev, celovita izmenjava informacij in razvoj skupnih praks na vseh ravneh. Izboljšati je treba zlasti pretok informacij med državami članicami regije Baltskega morja in znotraj njih. S tem se bo spodbujala širša zavezanost izvajanju ciljev strategije;

33. poudarja, da se bo z okrepljeno komunikacijo o strategiji povečala tudi ozaveščenost širše javnosti o dejavnostih EU. Spletne strani za strategijo in javno posvetovanje o posodabljanju akcijskega načrta strategije so korak v pravo smer;

34. Komisiji predlaga sistematično zbiranje in objavljanje informacij o programih financiranja, tako da se lahko finančni nasveti zagotavljajo centralno na nacionalni in lokalni ravni. Trenutno je problem, da zainteresirane strani pri projektih nimajo ustreznega dostopa do informacij. Znanje o primernih virih financiranja je treba učinkoviteje razširjati, da zainteresirane strani ne bi imele težav z izbiro instrumentov, prilagojenih njihovim potrebam.

ODBOR REGIJ

Sklepne ugotovitve

35. ugotavlja, da je strategija EU za regijo Baltskega morja državam članicam, regijam in občinam ponudila nove priložnosti za okrepitev regionalne konkurenčnosti in inovativnosti ter za regionalno pametno specializacijo. Zaradi strategije se je na splošno povečalo zanimanje lokalnih in regionalnih zainteresiranih strani za sodelovanje v okviru Baltskega morja in tudi njihova vključenost vanj, okrepile pa so se tudi nove oblike sodelovanja;

36. predlaga, da Odbor regij še naprej dejavno spremlja izvajanje strategije EU za regijo Baltskega morja na podlagi posodobljenega akcijskega načrta, ki bo objavljen konec 2012, ter predstavi svoje ugotovitve in sklepe v širši razpravi o makroregionalnih strategijah, zlasti z vidika prihodnjega programskega obdobja EU (2014–2020).

V Bruslju, 10. oktobra 2012

*Predsednik
Odbora regij*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
